

ספר משלי פרק ד

- (א) שִׁמְעוּ בָּנִים מוֹסֵר אָב וְהִקְשִׁיבוּ לְדַעַת בִּינָה:
 (ב) כִּי לִקַּח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרַתִי אֶל תִּעְזוּבוּ:

מסכת ברכות דף ה עמוד א

אמר רבי זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם מוכר חפץ לחבירו מוכר עצב ולוקח שמח אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן נתן להם תורה לישראל ושמח שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתִי אל תעזבו.

רש"י מסכת ברכות דף ה עמוד א

המוכר עצב שפירש הימנו דבר חשוב כזה ומתוך דחקו מכרו ושמח שהרי הקדוש ברוך הוא מזהירם מלעזוב אותה ומשבחה לפנייהם בלקח טוב אחר שנתנה להם

צל"ח מסכת ברכות דף ה עמוד א

שם בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא וכו' אדם מוכר וכו' יש לדקדק הלא גם בשר ודם אם נתן לחבירו דבר במתנה אינו עצב דנותן בעין יפה נותן דמי הכריחו ליתן?

דבשלמא מוכר זוזי אנסוהו ומחמת דוחקו מכר לכן הוא עצב, אבל נותן אינו מחמת דוחק הוא נותן, וא"כ כיון שהקב"ה נתן לנו התורה במתנה מהי תיתי לא יהיה שמח? ונלענ"ד דהיא גופא קמ"ל דלא נחשוב בדעתינו שהקב"ה מכר לנו את התורה במחיר כסף שהוא נכסף לעבודתינו שכל עבודתינו הוא צורך גבוה ועל ידינו ניתוסף כח בפמליא של מעלה.

והיה מקום לחשוב שנתנית התורה לנו מיד הקדוש ברוך הוא הוא מכירה כדי שנעבוד עבודתו.

ואמנם לא כן הוא כי נגד הקדוש ברוך הוא אין זה מכירה רק נתינה כי כל הפעולות שאנו עושים בקיום המצות לנו הוא לתת כח למעלה להטיב עמנו ולהרבות לנו שפע קדושה.

וכמו כן בעונותינו אנו מתישים כביכול כח של מעלה כדכתיב [דברים ל"ב י"ח] צור ילדך תשי היינו שאנחנו מתישים כח של מעלה מלהוריד לנו שפע הטוב אבל נגד הקדוש ברוך הוא כבר אמר אליהוא [איוב ל"ה ו' ח'] אם חטאת מה תפעל בו וגו' אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח לאיש כמוך רשעך ולבן אדם צדקתך.

ולכן אמר כאן בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא וכו' מדת בשר ודם, אדם מוכר חפץ לחבירו ובודאי אין חילוק בין מוכר לו בדמים או מקבל ממנו איזה עבודה או טובה

תמורת החפץ הזה הכל נקרא מכירה ותמיד מוכר עצב שזה גופא עצבון לו שהוא נצרך לעבודתו של זה ומוכרח ליתן לו החפץ שלו החביב עליו. ותחשוב כיון שגם התורה נתונה לנו כדי שנשמור חקי האלקים ונקיים מצותיו יחשב זה מכירה,

לא כן הוא אבל מדת הקדוש ברוך הוא נתן להם תורה לישראל מתנה טובה וחמודה גנוזה מתנת חנם ואינו מקבל מאתנו שום תשלומין אבל כל עבודתינו ויגיעתינו בתורה לנו הוא שנקבל שכר על התורה ועל העבודה שנאמר [משלי ד' ב'] כי לקח טוב נתתי לכם.

ודוק באמרו "לקח טוב" והוה ליה למימר חפץ טוב או דבר טוב או איזה לשון אחר אבל דקדק לומר "לקח טוב" שתמיד הוא לנו לקח לא לבד בשעה שקבלנו התורה וכמדת בשר ודם שאם נותן דבר לחבירו בשעת הנתינה הוא לוקח ואח"כ אינו שייך לקיחה שכבר הוא שלו,

אבל אנחנו תמיד אנו לוקחים מחדש בכל עת שאנו מקיימים המצות באותה שעה אנו לוקחים כי אינו דומה שכר של המצווה ועושה נמצא שהוא לקח טוב בכל שעה ורגע. והקב"ה שמח בזה שהרי מזהיר אותנו אל תעזובו והרי לו בערכו אינו מגיע מזה שום טובה וכמאמר אליהוא ורק בשביל להטיב לנו הוא שמח בטובתינו.

אור החיים פרשת כי תבוא

גם ירמוז במאמר בכל הטוב אל התורה כאומרם ז"ל (ברכות ה' א) ואין טוב אלא תורה, שאם היו בני אדם מרגישיין במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם: